herpy

PILGIFTFROSKER

Yellow-striped Poison Frog

Dendrobates truncatus

Dendrobates truncatus er en dagaktiv pilgiftfrosk på omtrent 3 cm fra nordlige Colombia, svart med to gule striper over ryggen og hvite flekker på flankene. Den er hardfør, tåler litt tørrere luft enn mange slektninger og trives fint i en liten gruppe, men den kan være vanskelig å få til å yngle regelmessig.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Phyllobates truncatus*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**3 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**10-20 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Tørrskog og regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskap	**Ingen** Oppdrettede dyr. Viltfangede dyr kan beholde giften lenge
Vanskelighetsgrad	**Nybegynner**

STELL

Min. terrarium	**50 × 50 × 50 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-24 °C**
Temperatur, natt	**18-21 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vann	**Vannskål** dybde 1-2 cm
UVB	**Valgfritt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**På bakken**
Kjønnsmoden	**10-15 mnd.**
Egg per legging	**2-6**
Klekking	**10-14 dager** ved 22-24 °C
Larvetid	**60-80 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Ferdigfôr**
Yngelpleie	**Bærer rumpetrollene**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Dendrobates truncatus er en middels stor pilgiftfrosk. Voksne dyr måler 25-30 mm fra snute til kloakk, og store hunner når opp mot 3 cm. Hannene er litt mindre, og hunnene virker både lengre og bredere. Grunnfargen er svart med to gylne til gule striper som går fra snuten over ryggen, og med lyse, hvitaktige flekker som minner om lynglimt. Undersiden er mønstret omtrent som hos *Dendrobates auratus*. Hos den gule formen, som er den mest utbredte i hobbyen, går stripene fra kraftig gult til et lyst, hvitaktig gult. Fôr med fargetilskudd som paprika kan gi en dypere gul farge.

I hobbyen finnes en rekke former som er oppkalt etter funnsteder som 'Apartadó', 'Bucaramanga', 'Nilo', 'Santa Marta' og 'Toluviejo'. De antas å stamme fra adskilte bestander og bør ikke blandes. Arten ble beskrevet av Edward Drinker Cope i 1861 som *Phyllobates truncatus*.

Temperamentet ligger midt imellom: *D. truncatus* er ikke sky, men heller ikke så pågående som *Dendrobates tinctorius*. Den blir dristigere i en gruppe og i et terrarium med mye dekning, og den minner om *D. auratus* både i størrelse og atferd.

I naturen er huden giftig. Pilgiftfrosker lager ikke giften selv, men tar opp alkaloider fra føden, særlig maur og midd, og lagrer dem i huden. Hvor sterk giften er hos ville *D. truncatus*, er ikke dokumentert, og den er her satt til mild som for de øvrige *Dendrobates*. Oppdrettede dyr som vokser opp på bananfluer og andre fôrdyr, får ingen gift og regnes som ugiftige. Viltfangede dyr kan derimot beholde giften lenge. Ikke håndter froskene, og vask hendene etter arbeid i terrariet.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Utbredelse og leveområde

Dendrobates truncatus finnes bare i Colombia. Utbredelsen strekker seg over den nordlige delen av landet, fra Magdalenaelvens dal og de nedre skråningene av Andesfjellene opp til den karibiske kysten ved Santa Marta og mot vest til Urabá-området. Kjente lokaliteter er blant annet Apartadó, Chigorodó, Nechí, Puerto Berrío, Simití, Honda, Nilo, Prado, Bucaramanga og Toluviejo. Nesten alle registrerte funn ligger mellom 2° og 11° nordlig bredde.

Arten er vurdert som ikke truet (LC) på IUCNs rødliste. Innsamling til dyrehandelen var tidligere en trussel, men er bremset av CITES-oppføringen. Sprøyting av kokamarker fra luften kan drepe froskene, fordi de er aktive om dagen, når det sprøytes.

> **Naturlig utbredelse:** Colombia.

LEVEOMRÅDE

Dendrobates truncatus lever i våt, fuktig og tørr tropisk skog og ses også i forstyrrede områder som bananplantasjer, men ikke på helt ryddede arealer. Den finnes fra omtrent 100 til 1.800 m over havet. Arten tåler tørrere forhold enn mange andre pilgiftfrosker og kan derfor utnytte leveområder som er uegnet for slektningene.

Frosken er dagaktiv og lever mest i løvlaget på skogbunnen, men klatrer også opp i vegetasjonen. Hannene sitter gjerne litt over bakken, trolig som utkikks- og lokkeplasser. Målinger av temperatur og fuktighet fra artens leveområder er ikke dokumentert, så tallene under stell bygger på erfaringer fra terrariet.

Stell

TERRARIET

Et par *Dendrobates truncatus* trenger et regnskogsterrarium på minst 50 × 50 × 50 cm. En gruppe trenger mer plass, særlig mer gulvareal; regn med omtrent 40 liter per frosk. Arten lever mest nær bakken, så gulvarealet teller mest, men den klatrer også gjerne. Et glassterrarium med ventilasjon nederst foran og øverst gir luftskifte uten at fuktigheten forsvinner, og alle åpninger må dekkes med nett som bananfluer ikke slipper gjennom.

Bygg opp bunnen med et drenslag av leca-kuler, en fiberduk og et fuktig, godt drenert bunnsubstrat. Øverst legges et tykt lag tørre eike- eller bøkeblader, som gir skjul og holder liv i spretthaler og skrukketroll. Plant tett, og gi skjul av kork, røtter og kokosskall samt noen hevede sitteplasser til hannene. Arten legger helst egg i skjul, så legg en vannrett filmboks i løvet eller en petriskål på 6 cm under et halvt kokosskall.

Les mer: Terrarieoppsett og bioaktiv bunn

TEMPERATUR

Dagtemperaturen skal ligge på 22-24 °C, og om natten senkes den 3-4 grader, til 18-21 °C. Arten tåler kortvarig 18-27 °C, men over 29 °C er farlig. Temperaturen trenger bare å variere 1-2 grader over året, og det er ingen vinterhvile.

Bruk ikke varmelampe. Romtemperatur og belysning gir vanligvis nok varme, og ellers kan en termostatstyrt varmekabel brukes. Et terrarium i direkte sol eller under en varm lampe blir raskt for varmt om sommeren. Ha alltid et termometer med føler nede i terrariet.

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal ligge på 70-80 % midt på dagen og gjerne opp mot 100 % morgen og kveld. Et regnanlegg og et tåkeanlegg gjør det lettest å holde rytmen. Arten tåler kortvarig ned til 50 % hvis den har tilgang til vann, men lav fuktighet uten vann kan raskt bli dødelig.

Sprøyt minst én gang daglig med osmosevann eller regnvann, slik at planter og løv blir våte, og la overflaten tørke litt imellom. Stillestående, konstant våt luft gir mugg og bakterier, så sprøyting og ventilasjon må avstemmes.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

VANN OG VANNKVALITET

En lav vannskål med 1-2 cm vann og en skrå kant eller en stein, slik at froskene lett kommer seg opp, er nok. Vannskålen fungerer også som sted for rumpetrollene hvis foreldrene selv får passe yngelen. En åpen vannskål blir raskt en kilde til bakterier, så vannet byttes hver eller annenhver dag.

Bruk osmosevann, regnvann eller avklort springvann. Amfibier tar opp vann og oppløste stoffer gjennom huden, så såpe, rengjøringsmidler og krem må ikke komme i nærheten av terrariet. Skyll utstyret i rent vann uten såpe.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

LYS OG UVB

Lyset er først og fremst til plantene. Lysstoffrør eller LED-lys på omtrent 6.500 K gir naturlige farger og god plantevekst, og 12 timers lys om dagen er vanlig praksis. Glødepærer og halogenlys gir for mye varme.

UVB er ikke dokumentert som nødvendig for arten, og froskene får D3-vitaminet gjennom tilskuddet på fôret. Velger du likevel en svak UVB-kilde, så hold deg til Ferguson-sone 1, og sørg for tett beplantning og skygge.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Dendrobates truncatus spiser små leddyr, i naturen særlig maur, midd og insektlarver. Voksne dyr tar gjerne *Drosophila hydei* og helt små sirisser, mens unger og mindre dyr får vingeløse *Drosophila melanogaster*. Spretthaler og bænkebitere i løvlaget er et godt supplement i alle aldre.

Voksne frosker fôres omtrent annenhver dag, unger og ungdyr daglig. Pudre fôrdyrene med et vitamin- og mineralpulver til amfibier. Nyinnkjøpte dyr spiser kanskje ikke de første dagene.

ATFERD OG HÅNDTERING

Dendrobates truncatus er dagaktiv og verken sky eller pågående. Arten kan leve i gruppe hele livet når plassen er stor nok, og blir dristigere med flere dyr og mye dekning. Når dyrene blir kjønnsmodne, kan stemningen i gruppen endre seg, og da kan det bli nødvendig å fjerne alle hunner unntatt én. Hunnene spiser gjerne hverandres egg, så til avl holdes voksne dyr best som par eller som en hann med to hunner. Hannene roper med en moderat høy stemme.

Ikke håndter froskene. Huden er tynn, og salt, fett og krem fra hendene kan skade den. Skal en frosk flyttes, så lokk den inn i et rent beger. Ikke bland arter eller fargeformer i samme terrarium.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnene er blant de vanskeligste å skille hos pilgiftfroskene og kan først gjenkjennes fra 10-12 måneders alder. Hannene er mindre, mer fremme og sitter oftere litt over bakken, mens hunnene er lengre og bredere. En kallende frosk er alltid en hann. Dyrene blir kjønnsmodne ved 10-15 måneder, men det kan gå opptil to år før et par yngler med hell. Det sikreste er å kjøpe flere unge dyr og la dem vokse opp sammen.

PARRING

Dendrobates truncatus er vanskelig å få i gang. Når det først lykkes, kan paret yngle svært flittig og deretter holde en lang pause, noen ganger i flere år. Hva som utløser ynglingen, er ikke dokumentert.

Arten slites raskt ut av avl: får paret yngle fritt, kommer det dårlige egg, svake rumpetroll og svake unger. Fjern eggleggingsplassene en periode hvis hunnen går ned i vekt eller kvaliteten faller.

EGG OG RUMPETROLL

Hver legging er på 2-6 egg. Eggene legges helst i skjul, for eksempel i en vannrett filmboks eller på en petriskål under et kokosskall, men av og til også på et glatt blad eller et bromelieblad. Par som er klare til å yngle, tar raskt i bruk de tilbudte plassene. Når rumpetrollene klekkes, bærer en av foreldrene dem på ryggen til vann.

Vil man oppdra målrettet, tar man leggingen ut og lar eggene utvikle seg i en lukket boks ved 22-24 °C, fuktige, men ikke under vann. Rumpetrollene kan oppdrettes sammen i en stor nok beholder, men holdes helst hver for seg, for eksempel i beger med osmose- eller regnvann og et indisk mandelblad. De er altetende og fôres med fiskefôr av god kvalitet og tørkede mygglarver; dårlig fôr gir langsom vekst og misdannelser. Fjern rester, og bytt vannet ofte.

METAMORFOSE

Eggene klekkes etter 10-14 dager, avhengig av temperaturen. Deretter varer utviklingen fra rumpetroll til frosk 60-80 dager.

Når forbeina bryter frem, senkes vannstanden, og begeret vippes, slik at den lille frosken selv kan kravle opp på land; ellers kan den drukne. Den spiser ikke mens halen tas opp.

OPPDRETT AV UNGER

De nyomvandlede ungene flyttes til en liten oppdrettsboks med løv, plantestiklinger og en god bestand av spretthaler. Små bokser svinger raskt i temperatur, så sett dem uten trekk og direkte sol. Det første fôret er spretthaler og senere *D. melanogaster*, alltid pudret med vitaminer og mineraler. Fôr daglig, og hold unger av samme størrelse sammen. Ved 2-3 måneder er ungene godt i gang og klare til å flyttes.

Helse og vanlige feil

Dendrobates truncatus er hardfør når klimaet er i orden. Typiske problemer er:

- For tørt terrarium. Lav luftfuktighet uten tilgang til vann kan raskt bli dødelig.
- Overoppheting. Over omtrent 29 °C er farlig.
- Mangelsykdommer som bløte knokler og skjeve bein hvis fôret ikke pudres med vitaminer og mineraler.
- Bakterie- og soppinfeksjoner i huden i et vått og skittent terrarium.
- Chytridsopp (*Batrachochytrium dendrobatidis*), en alvorlig amfibiesykdom. Hold nye dyr i karantene, adskilt fra dem du har fra før.
- Utbrenthet etter avl: dårlige egg, rumpetroll og unger hvis paret yngler uten pauser.

Amfibier er vanskelige å diagnostisere og behandle, så forebygging er det viktigste. Oppsøk en veterinær med kunnskap om amfibier hvis en frosk går ned i vekt, slutter å spise, sitter slapt eller får sår på huden.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.